

IV. IRÁNYÍTOTT FOGALMAZÁS

Elérhető pontszám: 20 pont

Írjon egy 18–20 mondatos fogalmazást az alábbi két téma EGYIKÉRŐL a megadott szempontok alapján.

(Szótár használható.)

- 1. Ön egy előadásra készül, amelynek témája a tömeghadsereg és a professzionális haderő összehasonlítása. Készítse el írását a következő szempontok alapján:**
  - a két haderőmodell előnyei valamint hátrányai;
  - a biztonságpolitikai helyzet, amely indokolja az új modellt;
  - a két haderőmodell társadalmi támogatottsága.

- 2. Ön egy külföldi katonai folyóirat számára cikket ír a hadsereg és a politika kapcsolatáról. Készítse el a cikk rövidített változatát a következő szempontok alapján:**
  - mit jelent a professzionális haderő politikai semlegessége;
  - miért van szükség a haderő civil kontroljára;
  - hogyan valósul meg a civil kontrol a magyar hadseregben.

MINTAMEGOLDÁS 1-es feladat

Као и у већини европских држава почетком двехиљадитих година и у Мађарској је укинута обавезно служење војног рока а истодобно се почиње организовати професионална војска као и стварање резервних јединица.

Обавезно служење војске је из више разлога протуречна тема. У прилог томе иде високо бројевно стање војних снага, које могу ефикасно реаговати гарантујући безбедност нације. Са друге стране осамнаестогодишњаци службу доживљавају као терет, јер су регрутовани против своје воље.

Осим тога што регрутовани немају мотивације, услед неодговарајуће војне обуке не стичу адекватну спрему што проузрокује ниску борбену способност. Не говорећи о чињеници да одржавање масовне војске није буџетски ефикасно.

Следећи аргументи говоре у прилог професионалне војске: перманентни развој војне оспособљености, ефикасност, уговор о потпуном радном односу, висока обученост војника, као и најсавременија војна технологија и опрема. Све то омогућава да једна држава удовољи критеријумима модерног ратовања.

Што се тиче појединца привлачност за ступање у војску чини гарантовано радно место, задовољавајући лични доходак, велике могућности за постизање каријере, изазови војних задатака.

Као неповољност војног позива треба напоменути да је то потенцијално опасна професија. Ако се војник током ратних деловања повреди целог живота мора да сноси последице. Поред тога ограничено му је слободно деловање јер је тешко ускладити активну службу са породичним обавезама.

Стварање професионалне војске у Европи је после хладноратовског периода изазвала новонастала међународна безбедносна ситуација.

Нови безбедносни изазови као на пример блискоисточна криза, сукоби на Балкану као и убрзано ширење тероризма проузроковали су да војска прошири свој делокруг на задатке који нису типично војног карактера. Овамо спадају учешћа у мировним мисијама или пружање хуманитарне помоћи у случају катастрофа. Неопходно је да јавност потпомаже војску у њеним мисијама. Политичка збивања деведесетих, новонастала безбедносна ситуација, као и смањење непосредне опасности увелико је утицало на односе између цивила и војске. Прикључењем НАТО савезу 1999. године незаобилазно је постало учешће у међународним војним мисијама, па је слање регрутованих војника на ратна подручја поставило низ правних и политичких питања. Обавезно служење војног рока у Мађарској је укинута 2004. године и тада је основана војска која и данас делује.

MINTAMEGOLDÁS 2-es feladat

У једној демократској земљи оружане снаге не могу да буду потчињене ни једном политичком систему као и не могу да буду злоупотребљене у ограничавању грађанских слобода и рушењу уставног система. Управо је то основно начело путоказ у земљама НАТО савеза подразумевајући и Мађарску, која је у блиској прошлости искусила комунистички режим. Док је раније за време једнопартијског система чланство у партији у круговима војске било пожељно, чак је било и услов за унапређење, дотле је после демократских промена стварањем професионалне војске војним лицима забрањено било какво чланство у некој политичкој странци као и бављење унутрашњом политиком.

Политичка неопредељеност оружаних снага првенствено је пожељна због евентуалне опасности од војног удара. Можемо да наведемо више примера из историје да је једна влада протууставно злоупотребила оружане снаге за своје циљеве. Слабост демократских институција је довело до тога да услед политичке кризе једне земље, војска покуша да приграби власт и онемогући регуларну владу као што се то недавно догодило у Турској, где су генерали под геслом одбране демократије покушали да изврше војни удар.

За стварање такве војске која је лојална демократски изабраној влади и делује у складу са уставом, основни услов је грађанска контрола оружаних снага. Војска мора да делује под контролом парламента - као врховног органа власти - и да буде потчињена влади и врховној војној команди (врховном команданту, министру одбране).

Ефикасна цивилна контрола обезбеђује и чини прегледним војни буџет. Док је у прошлости војска неограничено могла да повећава свој буџет, у складу са политички мотивираним одлукама комунистичког режима, дотле сада војни буџет може да буде прихваћен само након дебате и одобрења парламентарних посланика. Стални буџет је ограничен за потребне расходе и одржавање војске а који је одобрен од стране парламентарне већине, с чим се регулшу неоправдано високи издаци. Пракса је потврдила да професионална војска под контролом демократских институција ефикасно обавља своје послове, ради на одбрани земље од стране опасности, обезбеђује територијални суверенитет, стабилно деловање владе, као и безбедност грађана.